

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 16.05.1988, sp. zn. 1 Tz 15/88, ECLI:CZ:NS:1988:1.TZ.15.1988.1

Číslo: 34/1989

Právní věta: II. jestliže při vzniku následku uvedeného v § 130 tr. zák. spolupůsobilo jednání (opomenutí) několika osob, je nutno se zabývat všemi těmito jednáními a vymezit jejich důležitost pro vznik následku.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 16.05.1988

Spisová značka: 1 Tz 15/88

Číslo rozhodnutí: 34

Číslo sešitu: 4-5

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Doprava, Nebezpečnost činu pro společnost, Porušování povinnosti v provozu socialistické organizace, Trestný čin

Předpisy: 140/1961 Sb. § 130 100/1975 Sb. § 4 ods. 1 písm. a

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 34/II

II. jestliže při vzniku následku uvedeného v § 130 tr. zák. spolupůsobilo jednání (opomenutí) několika osob, je nutno se zabývat všemi těmito jednáními a vymezit jejich důležitost pro vznik následku.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR z 16. května 1988 sp. zn. [1 Tz 15/88.](#))

K stížnosti pro porušení zákona, kterou podal generální prokurátor ČSR, Nejvyšší soud ČSR zrušil usnesení krajského prokurátora v Praze z 12. ledna 1988 sp. zn. 3 Kpt 1/88 i usnesení okresního prokurátora v Příbrami z 9. listopadu 1987 sp. zn. Pv 666/87 a tomuto prokurátorovi přikázal, aby věc znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Usnesením vyšetřovatele okresní správy SNB, oddělení vyšetřování VB v Příbrami ze dne 24. 8. 1987 sp. zn. VV-309/87 bylo podle § 160 odst. 1 tr. ř. zahájeno trestní stíhání a současně podle § 163 odst. 1 tr. ř. vzneseno obvinění proti obviněnému F. J. pro trestný čin porušování povinnosti v provozu socialistické organizace podle § 130 odst. 1 tr. zák. Tohoto trestného činu se měl obviněný dopustit tím, že dne 16. 6. 1987 v 15,15 hod. při řízení nákladního vozidla zn. Š 706 SPZ PB 70-66 s vlekem

SPZ PB 62-82, patřícího lesnímu závodu Vysoký Chlumeč, na místní komunikaci v katastru obce Bláhova Lhota nepřizpůsobil rychlost jízdy povaze vozovky, svým schopnostem a nákladu a zachytil o nákladní vozidlo SPZ PB 69-20, z majetku JZD Krásná Hora, okres Příbram, a sjel mimo komunikaci vpravo, kde se jím řízené vozidlo převrátilo na pravý bok; na vozidle řízeném obviněným vznikla škoda ve výši 15 771,- Kčs a na vozidle SPZ PB 69-20 škoda ve výši 11 923,- Kčs.

Po skončení vyšetřování okresní prokurátor v Příbrami usnesením ze dne

9. 11. 1987 sp. zn. Pv 666/87 podle § 171 odst. 1 tr. ř. věc postoupil komisi dopravního inspektorátu SNB v Příbrami k projednání přestupku v silniční dopravě podle § 10 písm. a) zák. č. 60/1961 Sb. V odůvodnění uvedl, že provedenými důkazy bylo prokázáno, že příčinou nehody byl špatný technický stav vozidla. I když o něm obviněný věděl a použitím takového vozidla k jízdě porušil § 4 odst. 1 písm. a) vyhl. č. 100/1975 Sb., okresní prokurátor dovodil, že s ohledem na materiální stránku věci nelze v jednání obviněného spatřovat porušení důležité povinnosti jeho zaměstnání. Bylo totiž prokázáno, že na špatném technickém stavu vozidla se podílela i neodpovědná práce jiných osob, které neprovedly jeho plánovanou údržbu. Pro nedostatek znaku „porušení důležité povinnosti“ tento skutek obviněného není trestným činem podle § 130 odst. 1 tr. zák., ale jen přestupkem na úseku silniční dopravy.

Stížnost obviněného podanou proti tomuto usnesení krajský prokurátor v Praze usnesením ze dne 12. 1. 1988 sp. zn. Kpt 1/88 podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. zamítl.

Proti usnesení krajského prokurátora v Praze podal generální prokurátor ČSR ve lhůtě uvedené v § 272 tr. ř. v neprospěch obviněného stížnost pro porušení zákona. Vytýká v ní, že v řízení, které tomuto usnesení předcházelo, byl porušen zákon. Za nesprávný považuje především právní závěr okresního prokurátora, že obviněný neporušil důležitou povinnost svého zaměstnání. Uvedl, že obviněnému byl znám dlouhodobě špatný technický stav vozidla. Obviněný věděl zejména to, že závada na brzdách se opakuje, a aniž by zajistil její trvalé odstranění, vozidlo užíval. Za této situace hrozilo, že dojde k dopravní nehodě s vážnými následky pro lidský život nebo zdraví nebo pro majetek v socialistickém vlastnictví. K nehodě pak také došlo a vznikla větší škoda na majetku v socialistickém vlastnictví. Obviněný tedy porušil důležitou povinnost vyplývající z jeho zaměstnání a naplnil i ostatní znaky trestného činu porušování povinnosti v provozu socialistické organizace podle § 130 odst. 1 tr. zák. Samotná skutečnost, že na špatném technickém stavu se podílely i jiné osoby, nemůže obviněného vyvinít, neboť z hlediska příčinné souvislosti bylo jeho jednání takovou skutečností, bez níž by uvedený následek nebyl nastal. Podle stížnosti pro porušení zákona je vadný postup prokurátora důsledkem toho, že při svém rozhodování zaměnil formální stránku trestného činu, kterou jsou znaky uvedené v trestním zákoně (zde porušení důležité povinnosti) s materiální stránkou trestného činu, kterou je nebezpečnost činu pro společnost (§ 3 odst. 4 tr. zák.). Při správném hodnocení provedených důkazů nelze dospět k závěru, že stupeň nebezpečnosti činu obviněného pro společnost je nepatrný a že materiální stránka trestného činu není naplněna.

V závěru stížnosti pro porušení zákona generální prokurátor ČSR navrhl, aby Nejvyšší soud ČSR vyslovil, že v řízení, které předcházelo napadenému usnesení, byl porušen zákon v ustanovení § 2 odst. 5, 6 tr. ř. ve prospěch obviněného, aby nezákonné usnesení okresního prokurátora v Příbrami zrušil a dále postupoval podle § 270 odst. 1 tr. ř.

Nejvyšší soud ČSR přezkoumal na podkladě stížnosti pro porušení zákona správnost výroku napadeného usnesení, jakož i řízení, jež mu předcházelo, a shledal, že v tomto řízení byl porušen zákon.

S argumentací stížnosti pro porušení zákona lze souhlasit. Právní názor okresního prokurátora v Příbrami, že obviněný neporušil důležitou povinnost svého zaměstnání jenom proto, že na špatném

technickém stavu jemu svěřeného vozidla se podílely i jiné osoby tím, že neprovedly stanovenou údržbu, je vadný. Porušením důležité povinnosti podle § 130 odst. 1 tr. zák., která pro řidiče vyplývá z jeho zaměstnání, je porušení takové povinnosti, s jejímž porušením bývá zpravidla spojen vznik větší škody na majetku, který je v socialistickém vlastnictví. O porušení důležité povinnosti jde i tehdy, použije-li řidič v rozporu s ustanovením § 4 odst. 1 písm. a) vyhl. č. 100/1975 Sb. k jízdě motorového vozidla, o němž je mu známo, že v důsledku závad selhává činnost jeho brzd a za takové situace zpravidla dochází k dopravním nehodám s uvedenými následky. Pokud obviněný věděl, že jemu svěřené vozidlo takové závady má a použil je k jízdě po veřejných komunikacích, porušil citované ustanovení pravidel silničního provozu, porušil důležitou povinnost vyplývající z jeho zaměstnání jako řidiče, a tím naplnil i formální znak trestného činu porušování povinnosti v provozu socialistické organizace podle § 130 odst. 1 tr. zák. Okolnost, že za špatný technický stav vozidla spoluodpovídají ještě další osoby, bylo pak možno hodnotit již jen v rámci odpovědnosti obviněného za způsobený následek z hlediska stupně nebezpečnosti činu pro společnost podle ustanovení § 3 odst. 4 tr. zák. (při úvaze o míře jeho zavinění) a z hlediska § 3 odst. 2 tr. zák., tedy zda vzhledem k této okolnosti je stupeň nebezpečnosti činu obviněného pro společnost vyšší než nepatrný.

Z posudku M. S., znalce z oboru ekonomika-ceny a odhady motorových vozidel a autoopravárenství, vyplývá, že příčinou nehody byla technická závada, která měla za následek snížení účinnosti brzd vozidla při celkové hmotnosti na 29,88 % oproti stanoveným 45 %. K této závadě došlo v důsledku špatné funkce kompresoru, který naplňoval vzduchovou soustavu na předepsaný tlak, dále v důsledku nadměrného odčerpávání vzduchu servořízením, neboť kmitáním předního kola, což bylo způsobeno volným kulovým čepem, docházelo k samovolnému odpouštění vzduchu; závadu zvýšilo neseřízení brzdových klíčů přední nápravy. Podle znalce o nedostatečné funkci kompresoru byl obviněný průběžně informován tlakoměrem na přístrojové desce. Dále znalec uvedl, že nešlo o náhlou technickou závadu, ale o závadu dlouhodobou, způsobenou nedostatečnou údržbou vozidla.

Obviněný uvedl, že závada v činnosti brzd, jíž předcházelo kmitání přední nápravy s únikem vzduchu ze zásobníku, se na vozidle opakovaně projevovala již dříve, a to i přesto, že se ji pokoušel odstranit. Dne 27. 5. 1987 vozidlo přistavil do dílen lesního závodu k pravidelné údržbě P 2 a k výměně převodovky. Od této doby, až do dne nehody, se závada neobjevila, i když několikrát vozidlo znovu opravoval, mimo jiné dne 5. 6. 1987 provedl sám opravu brzdy, protože vozidlo špatně brzdilo a kompresor nedával do brzdového systému dostatečný tlak. Dne 16. 6. 1987 v dopoledních hodinách, při jízdě bez nákladu se však znovu projevilo kmitání kol přední nápravy, které mělo za následek únik vzduchu. Ve 14.00 hod téhož dne se s vozidlem zastavil v dílně lesního závodu, aby si zatelefonoval, a potom odjel pro další náklad. Při této jízdě se před místem nehody objevilo kmitání přední nápravy znovu, tlakoměr vykazoval tlak 0,5-0,6 Mpa. Když sjížděl z táhlého klesání do pravotočivé zatáčky, chtěl kmitání odstranit opakovaným prudkým sešlápnutím brzdy. Zjistil však, že vozidlo nebrzdí a došlo k nehodě. Uvedl, že příčinu nehody spatřuje v tom, že jel s vozidlem, které bylo dlouhodobě v nevyhovujícím technickém stavu, na který však upozorňoval vedoucí pracovníky závodu, ale na jeho námitky nebyl brán zřetel.

Provedenými důkazy je prokázáno, že dne 28. 5. 1987 bylo vozidlo obviněného přijato do dílny lesního závodu k provedení údržby P 2, při jejímž provedení by došlo k odstranění závad, které měly za následek nehodu ze dne

16. 6. 1987. Tato údržba však v důsledku porušení pracovních povinností ze strany odpovědných pracovníků lesního závodu provedena nebyla. Porušení pracovních povinností zmíněných pracovníků je tedy v příčinné souvislosti se vznikem dopravní nehody a způsobeného následku.

V příčinné souvislosti se vznikem nehody a jejího následku je však i jednání obviněného. Obviněný věděl, že na vozidle se i po opravě zmíněná závada vyskytuje. Již 5. 6. 1987 sám prováděl opravu brzdy, neboť ta měla sníženou funkci a v brzdovém systému byl nedostatečný tlak vzduchu. Rovněž

kritického dne již v dopoledních hodinách se znovu projevila závada, která později vedla ke vzniku nehody. Když potom byl s vozidlem v dílně závodu, poruchu neoznámil, nepostaral se o její odstranění, jak mu ukládá § 4 odst. 4 vyhl. č. 100/75 Sb., a vozidlo užil k další jízdě, při níž způsobil dopravní nehodu. Tím porušil ustanovení § 4 odst. 1 písm. a) cit. vyhl.

Jestliže při vzniku následku uvedeného v § 130 tr. zák. spolupůsobilo více příčin, je nutno hodnotit každou příčinu z hlediska jejího významu pro vznik následku zvlášť a určit její důležitost pro následek, který z jednání obviněného nastal. V posuzované věci bylo proto třeba vzít v úvahu, že samotné porušení povinnosti pracovníků lesního závodu ještě nemohlo vznik následku vyvolat. K jeho vzniku bylo třeba užít neopravené vozidlo k jízdě, třebaže mělo závadu na brzdovém systému. Jednání obviněného záležející v řízení nákladního automobilu se zmíněnou vadou, jímž porušil ustanovení § 4 odst. 1 písm. a) vyhl. č. 100/75 Sb., bylo pak nutnou a rozhodující příčinou vzniku následku. Mezi porušením povinnosti pracovníků lesního závodu a mezi dopravní nehodou uplynula delší doba, během níž obviněný zjistil, že již dříve se vyskytující závada na brzdovém systému vozidla se opakuje. Měl možnost na tuto závadu upozornit a žádat její odstranění. Přesto tak, a to ani kritického dne, neučinil, užil naložené vozidlo se závadou na brzdovém systému k jízdě v místě, kde vozovka tvořila táhlé klesání v pravotočivé zatáčce. Zde zavinil dopravní nehodu a způsobil tak škodu na majetku v socialistickém vlastnictví přesahující částku 27 000,- Kčs. Pro vznik následku bylo tedy porušení ustanovení § 4 odst. 1 písm. a) vyhl. č. 100/75 Sb. ze strany obviněného rozhodující. Míra zavinění obviněného na jeho vzniku je vysoká a rovněž výše způsobené škody stupeň nebezpečnosti činu obviněného pro společnost zvyšuje. Tyto okolnosti proto nedovolovaly učinit závěr, že stupeň nebezpečnosti činu obviněného pro společnost je nepatrný, a nejde proto o trestný čin (§ 3 odst. 2 tr. zák.).

Z uvedeného vyplývá, že okresní prokurátor pochybil, když na základě vadného hodnocení provedených důkazů správně nezjistil skutečný stav věci, dospěl k nesprávnému závěru, že čin obviněného není trestným činem, ale jen přestupkem, a trestní věc obviněného postoupil k projednání komisi dopravního inspektorátu. Porušil tak ve prospěch obviněného zákon v ustanovení § 2 odst. 5, odst. 6 tr. ř.

Krajský prokurátor, který rozhodoval o stížnosti podané obviněným, nemohl v důsledku zásady uvedené v § 150 odst. 1 tr. ř. pochybení okresního prokurátora napravit. Nejvyšší soud ČSR proto vyslovil porušení zákona v řízení, jež napadenému usnesení krajského prokurátora v Praze ze dne

12. 1. 1988 sp. zn. 3 Kpt 1/88 předcházelo.